

Yalancı Tanıklar Kahvesi

Vedat Türkali

Öykü

1960'lı yıllardan 1980 darbesine kadar olan Türkiye'nin siyasi olarak çalkantılı bir dönemini anlatan roman, baş karakter Muhsin ekseninde gelişen olayları anlatır. Muhsin felsefe gurubunda okuyan aktif siyasi hayatından dolayı cezaevinde bir süre kalmış bir gençtir. En yakın arkadaşı Salih'de kendi ile aynı görüşü temsil eder fakat Salih'in olaylara bakışı, Muhsin'e nazaran daha serttir. Muhsin, zengin bir toprak ağasının oğlu olduğu için aslında kendisi ekonomik olarak hiçbir zorluk çekmemiştir. Kendisine çok düşkün olan annesi her zaman oğlunu ekonomik olarak desteklemektedir.

Muhsin, cezaevinden çıktıktan sonra daha evvel tanıştığı dış hekimi Reyhan ile ilişkisi başlar. Reyhan, bağımsız karakterli bir kadındır. Hiçbir insana bağlanmak veya evlenmek düşüncesinde değildir. İlişkileri inişli çıkışlı devam eder. Muhsin, her şeyin bittiğini düşündüğünde Reyhan gene ortaya çıkar ve kaybolur. Muhsin, Reyhan'a kızsız bile hayatına giren kadın sayısı çok azdır. Reyhan'ı kaybetmeyi göze alamaz. Ancak, Reyhan kendisi ile ilişkiyi tamamen bitirdiğinde biter. Genç kadının apolitik, zaman zaman da korkak yapısı aile kurumuna uzaklaşmasına neden olmuştur.

Karışık siyasi atmosfer halinde, Muhsin'in en yakın dostu, arkadaşı vurularak öldürülür. Bu, Muhsin için ciddi bir yıkım olur, Muhsin'in annesine ve gebe olan sevgilisine destek olması gereklidir. Bunun için kendi annesinden zaman zaman yalana baş vurarak para alır.

Muhsin okulunu bitirmek istese de, yoğun olarak ders çalışmak için kendisinde istek bulamaz. Okul durumu hep uzatmalı kalır.

Reyhan'dan ve Ankara'dan fikren tamamıyla uzaklaşmak istediği dönemde soluğu kendi memleketinde alır. Burada bir ağa oğlu olarak çok fazla ilgi ve itibar görmektedir. Ancak, Muhsin'in dünya görüşü ile mevcut durum taban tabana zıttır. Hatta, O köylüyü eşitlik düzenine inandırmaya, halkın gözünü açmaya çalışır. Köylüyü babasına karşı koruduğunda, halk nazarında daha da kahramanlaşır. Geçen zaman süresince kendisi de politikadan uzaklaşmak istediğindedir. Yeniden bir tutuklanma, hayattan uzaklaşma ve olası kötü durumlara karşı çekimserdir.

Muhsin eski bir komşu kızı olan Nahide ile karşılaşır. Nahide ve Muhsin'in yıllar öncesinden flörtleri olmuştur. Ancak, son derece dindar bir aileden gelen Nahide, Muhsin'in istekli tavırlarından rahatsız olarak kaçmıştır. Yıllar sonrasında ise Nahide büyümüş, hukuk fakültesi bitirmiş bir avukattır. Muhsin kıza yakın ilgi gösterir. Kısa zamanda ilişkileri başlar ancak akabinde memleketine gelir. Nahide ve annesi de misafir olarak evlerine gelirler. İlişkileri burada da devam eder. Muhsin, Reyhan'ın çelişkili karakterinden de iyiden iyiye uzaklaşmıştır. Nahide'nin sıcak ve ilgili tavırları hoşuna gider. Daha dingin ve huzurlu bir dünyada bulur kendini. İlişkilerini kendi rutininde ilerletmek arzusundadır. Ancak, Nahide hamiledir. Muhsin'den hayatları ve gelecekleri ile alakalı acilen bir karar vermesini ister. Bu esnada Muhsin yeniden tutuklanır.

Temalar

Eşitlik Başkarakter Muhsin, bir toprak ağasının oğlu olmasına rağmen, insanlar arasındaki eşitsizlik düzenine, işçi ve işveren arasındaki sınıfsal farklılığa baş kaldırmaz. O'na göre bireyler arasında sadece yapılan iş, eylemsel olarak fark eder, ancak temelde herkes aynıdır.

Bağımsızlık Bazı insanlar kendi içlerinde yaşadıkları korkulardan veya kişisel bencilliklerden dolayı yalnız yaşamayı seçerler.

Kişiler

Muhsin Ankara'da üniversitede okurken, aktif siyasi bir hayatı olan yakın arkadaşı Salih vasıtasıyla politikaya adım atmış, zengin bir toprak ağasının oğludur. Tutuklanmasıyla üniversite öğrenimine ara verir. Ardından Ankara'da yaşamaya başlar. Düzenli bir işte çalışmaz. Sevgilisi Reyhan ile inişli çıkışlı

bir ilişki halindedir. Arkadaşı Salih'in öldürülmesi, kendisi için ciddi bir travma olur. Bu esnada Reyhan ile de tamamen ayrılırlar. Çok eskilerden tanıştığı Nahide ile ilişkileri başlar.

Reyhan Muhsin'in flört ettiği kadındır. Hacettepe Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesinde okumaktadır. Zamanla okulunu bitirir, Ankara'da tanınan bir diş hekimi olur. Reyhan zaman zaman Muhsin'in hayatımna girer ve çıkar. Ruh hali çalkantılı bir kadındır. Muhsin için saplantılı bir aşk halini alır.

Nahide Muhsin'in komşularının kızlarıdır. Ailecek çok dindar insanlardır. Nahide'de hafızdır. Muhsin ile kısa süren bir flörtleri olmuştur, ancak Muhsin'in kıza yaklaşma istekleri Nahide tarafından reddedilmiş ve flörtleri bitmiştir. Uzun zaman sonra Nahide ve Muhsin yeniden karşılaşırlar. Nahide Hukuk Fakültesini bitirmiş, iyi bir avukat olmuştur. Eskisi kadar kapalı görüşlü değildir. Nahide ve Muhsin ciddi bir ilişkiye başlarlar, Nahide gebeyken Muhsin tutuklanır.

Fahri Tulukçu Muhsin'in toprak ağası olan babasıdır. Ekonomik varlığı şaibelidir, ezici, güçlü bir karakterdir. Oğlu Muhsin ile hayata dair fikirleri tabantabana zıttır. Yaşının ilerlemesiyle biraz durulmuştur. Hacca gidip daha sakin bir hal almıştır.

Gıyasettin Alımlı Yargıtay emelisi bir hukukçudur, Fahri Tulukçu'nun dünüdür.

Reşat Alımlı Fahri Tulukçu'nun damadıdır. Matematik öğretmenidir, sakin tabiatlı bir adamdır.

Necibe Fahri Bey'in evinin hizmetkarıdır.

Semiha Fahri Bey'in kızı, Muhsin'in kardeşidir.

Remziye Hanım Fahri Bey'in karısıdır. Oğlu Muhsin'e oldukça düşkündür. Kocasını Fahri Bey'in karşı çıkmasına rağmen mütemadiyen oğluna gizliden para gönderir. Çok iyi niyetli, yardımsever ve bonkör bir kadın olmasına rağmen, toprak ağasının karısı olmaktan ve bu güçten mutludur.

Salih Muhsin'in en yakın arkadaşıdır. İngiliz Edebiyatı eğitimi almaktadır. Muhsin ile her zaman birbirlerine destek olmuşlardır. Salih, Muhsin'i siyasi hayata sokan kişidir. Bir süre sonra öldürülür.

Nedim Hoca Muhsin'in dostluk ettiği, manevi ağabeyi kabul ettiği bir büyüğüdür. Psikoloji ve felsefe gurubu öğretmeniyken vuku bulan siyasi kaos ortamında meslekten ayrılmıştır. Kentte kitabevi vardır. Nedim Hoca çok konuşkan bir adam olmasa da, Muhsin'e hayat ve gelişen olaylar karşısında akıl hocalığı yapar.

İğdirli Rüştü Muhsin'in Reyhan ile tanışmasına vesile olan, Reyhan'ın akrabası.

Rıza Nedim Hoca'nın kitapevinde tezgahçılık yapan genç.

Semiha Muhsin'in kızkardeşi.

Zeliş Muhsin'in ara ara birlikte olduğu ressam kız. Oldukça rahat karakterli bir kadındır ancak Muhsin Zeliş'te duygusal yakınlığı bulamadığı için ilişkileri ciddileşmez.

Balıkçı Niyazi Muhsin'in memleketinde arkadaşlık ettiği genç adam.

Katip Neşati Muhsin'in babası Fahri Bey'in adamıdır. Hem muhasebe işlerine bakar, hem de ailenin her türlü işinde çalışır. Fahri Bey'in tüm entrikalarını bilir ancak, kimseye söylemez.

Füsun Nahide'nin avukat arkadaşı.

Hanife Salih'in annesi. Gariban bir Anadolu kadınıdır. Oğlunun ölümünün ardından Muhsin'i evladı olarak kabul eder.

Burcu Muhsin'in yeğeni.

Muhsin

(Açık)

Karakter Oldukça varlıklı bir toprak ağasının oğlu olan Muhsin, net açık bir karakterdir. Adil ve eşitlikçidir. İnsanlar arasındaki sınıfsal farklılıklara inanmaz. Dürüştür, paranın günlük gereksinimleri karşılamak ve ihtiyacı olanlara yardım etmek dışında kendisi için bir önemi yoktur. Zaman zaman çevresine yardım etmek amacıyla annesine yalan söyleyerek para aldığı olur. Siyasi yaşamında yaşadığı zorluklardan dolayı, insanlara karşı daha şüpheli yaklaşan bir adam olmuştur. Hayatına çok fazla kadın girmemesine rağmen flört etmeyi sever. Gururu ve adalet ilkesini her şeyin üstünde tutar.

Aktiviteler Hayatını kitap okumakla geçirir. Kitaplarının kendisi için önemi büyüktür. Zaman zaman bunaldığında memleketine ailesinin yanına gider, yüzmekten ve balık tutmaktan zevk alır.

ÖRNEK ANILAR

Flörtöz Muhsin flört etmekten hoşlanırdı. O, yalnızlıktan hoşlanmayan bir erkekti. “Günler uzamış gibi geçmiyordu bir türlü. Dışında ağrı yoktu da Reyhan’a takılmıştı! Nahideye’de takıldındı. Nesine takıldım? ‘Kızlara yapışıp kalıyorsun’ Devrimci için kızlar tehlikeli biraz!”

Şüpheli İlk yakınlık kurdukları dönemde Reyhan ve Muhsin buluşacaklardı ancak Reyhan gelmedi. Muhsin, herkese karşı son derece şüpheli yaklaşıyor, kimseye güvenemiyordu. Reyhan’ı da çok iyi tanııyordu o zamanlar. “bir kaç kez düşünmüştü o geceyi. O gece gelmemesini, Reyhan’ın olup bitenden duyumlu gizli ajanlığını olasılık gibi düşündüğü de olmuştu.”

İnatçı Muhsin’in inatçı karakterini, Reyhan daha ilk buluşmalarında gözlemleyip dile getirmişti. “Çok inatçısın! Ben de öyleyimdir biraz.”

Sabırsız Muhsin sabırsız yapılı genç bir adamdı. Reyhan, Muhsin’in bu özelliğinden rahatsız olmuştu. “İstediklerin hemen eline geçsin istiyorsun. Herkeste biraz vardır bu belki. Olmadı mı ağlayacaksın neredeyse. Olanların değeri yok sanki.”

Yalancı Muhsin sadece para lazım olduğunda annesine yalanlar söylerdi. Oğluna zaten çok düşkün olan Remziye Hanım telaşlanır, Muhsin’in arzu ettiğinin de fazlasını gönderirdi. Muhsin, annesine kronik bir hastalığı olduğunu söyleyerek Remziye Hanım’ı evhamlandırır, parar koparırdı veya memleketinden sıkıldığında Ankara’ya dönerdi. “Ben de isterim ama doktor denetimindeyim daha! Haftaya tahliller için gedeceğim hastaneye.”

Dürüst Muhsin’in babası Fahri Bey’in yaşlanmasıyla aile meclisi ve çevrelerinde mütemadiyen Muhsin’in işlerinin başına geçmesi konuşuluyordu. Ancak, Muhsin babasının nasıl zengin olduğunu bilen bir adamdı. O’nun dürüst karakteri insanların parasını haksız şekilde ele geçirmeyi kabul edemezdi. İsrarlara da kendi huyunu alenen belli ederek cevap veriyordu. “ O iş yitirecek yoksulları ben de düşünüyorum. Oraya geçersen; bu mal mülk sizden çalındı deyip dağıtıyorum hepsini!”

Gururlu Remziye Hanım, oğlu Muhsin’e ailenin büyüğü, erkeği vasfını yükleyerek davranıyor hatta ağalık makamını yakışıyordu. Düşünlerde ve cemiyet hayatında oğlundan cömertlik yapmasını bekliyordu. Ancak, Muhsin gururlu, haysiyetli bir adamdı. Kendisinin olduğu gibi kabul edilmesini istiyor, kimsenin O’nu ekonomik varlığından dolayı yüceltmesine tahammül edemiyordu. “Bak anacığım! Ben o işi kesinlikle yapamam. Ağa mağa değilim ben... Bunları karıştırma şimdi! İkincisi, kimse beni altın verdim diye sevmesin! Anladın mı anacığım? İstemiyorum.”

Gerçekçi Muhsin köylü ile toplandığında onlara düzenin ve hayatın gerçeklerinden olduğu gibi bahseder, köylüyü kendi açıklayıcı ve gerçekçi üslubuyla aydınlatırdı. “Bakın çocuklar. İş kökünden çözülmeyecek, Ali gitti, Veli geldi kandırmacısıyla gelen ben olsam ne olacak? Diyelim ordayım. Sadakayla düzelterek değiliz herhalde! Toprağın, ürünün bölüşülmesine, işlenmesine temelden el atmadan ağızlarına bir parmak bal çalıp aldatacak mıyız köylüyü? Ben yapmam o işi. İstedğim bir şeyi de yaptırırlar mı bana? Bırakın anamı, kız kardeşimi, yöredeki tüm büyük toprak sahipleri; tüccarı, borsacıyı karşımıza dikilecek. Eee... Köylü bizim yanımızda olur mu sanıyorsunuz! Devlet korkusu da var. Devlet karşımızda! Çoğu onların peşine takılacak. Ne inanır köylü bize, ne güvenir. Aha şurdaki gibi biz bize kalırız ortalıkta. Kalırsak!”

Reyhan (Kapalı)

Karakter Reyhan sert ve ters bir karakterdir. Düşündüğü her şeyi, kimseyi kırma korkusu olmadan alenen söyler. Bu tavır karşısındaki insanlar için kırıcı, bazen de itici olsa bile, bu durumun Reyhan için herhangi bir önemi mevcut değildir. O, son derece bencil bir yapıdadır, her şeyden önce kendisi ve iradesi gelir, bencilliği, bağımsız karakteri ile birleşince çevresi tenhalaşır.

Aktiviteler Reyhan'ın hayatı çoğunlukla işinde geçer. Kısa sürede tanınan bir hekim haline gelmiştir. Hasta trafiği kalabalıktır. Kendi kendine kaldığında kitap okumayı sever, ünlü müzisyenlerin konserlerini daima takip eder.

ÖRNEK ANILAR

Bağımsız İlişkilerinin en başından itibaren Reyhan bağımsız karakterini Muhsin'e vurguladı. O hayat görüşü ve beklentileri ile hemcinslerinden farklılaşıyordu. "Bak, şimsi açık açık söyleyeceklerimi dinle: Ne mal isterim senden ne evlenme ne de bayat aşk sözleri! Bir aptallığıma gelir de evlenme haltı edersem, kesinlikle çocuk yapmam. Uğraşamam çünkü."

Ters Reyhan'ın konuşmaları ve tavırları oldukça terstir, birdenbire sert bir tutum takınır, çoğunlukla da Muhsin için kırıcı olurdu. Bir buluşmalarında Muhsin, sıcak ve içten bir karşılaşma ve sohbet beklerden Reyhan gene ters karakteri ile cevap veriyordu. "Bırak şimdi babamı! Sevinecek ne var ki sevinelim! Oturduğu yerde birden dönüp kesmiş, emreder gibi dikilmişti karşısına. Isısını iyice yitirmiş, karanlık bir bakıştan sonra aldı hemen."

Bencil Reyhan'ın hayatındaki ilk önceliği daima kendisiydi. Muhsin'in Reyhan'ın hayatındaki mevcudiyet çabaları daima Reyhan'ın bencilliğine takılıyordu. Muhsin bu durumu ne kadar kabul etmekte zorlansa da, en nihayetinde kanıksamıştı. "Sen ne bencil yaratmışsın be, dedi, tiksinti dolu bir bakışla."

Gaddar Reyhan, Muhsin'e gerçekçi ve düzgün bir açıklama yapmaksızın ilişkilerini bitirmeye çalışıyordu. Muhsin'in ısrarları ve telkinleri Reyhan tarafından tersleniyor, Reyhan'ın gaddarlığına takılıyordu. "Bundan sonraki yaşamımda sen olmayacaksın! Senin yaşamında da ben yokum artık! Bu işi burda kapatıyoruz!"

Korkak Reyhan'ın hiç kimseyle yakınlaşmamak isteği, aile olmaktan kaçışı esasen sevdiklerini kaybetme korkusuna dayanıyordu. En sonunda bu durumu ve hislerini Muhsin'e söylemek zorunda kaldı. "İğdir'da bile yaşadığım acının asıl ağırlığı sana kıyıldığını duymak korkusundan geliyordu, biliyor musun? Seni tuttuğun yoldan ayırmak gücüm var mı? Aptal değilim ben. Çok iyi biliyorum ki yok! Niye dayanmak zorunda olacak mıim bu kahreden acıya! Leyla Mecnun öyküsü mü yaşayacağım aptalca! Sevmek buysa; hayır oğlum, ben seni sevmiyorum! Sağlıkla kal!"

Nahide (Açık)

Karakter Oldukça dindar bir ailede yetişen Nahide, kendini bildiğinden itibaren son derece dindar bir kızdır. Üniversiteyi bitirdikten sonra ise gene de dinine bağlı olsa da, daha içe dönük fikirlerini yaşar. Akıllı ve gerçekçi bir karaktere sahiptir.

Aktiviteler Genç bir avukat olan Nahide zamanının büyük bölümünü çalışmakla geçirir. İş ve evi ekseninde rutin bir hayatı vardır. Ancak, Muhsin ile tekrar karşılaşmaları akabinde hayatı ve aktiviteleri değişim gösterir. Muhsin ile birlikte vakit geçirmekten, denize girmekten, zaman zaman da alkol alıp sohbet etmekten hoşlanır.

ÖRNEK ANILAR

Dindar Nahide'nin üniversiteden önceki hayatı tamamen dine adanmıştı. Naime oldukça dindar yapıda bir kızdı. "Beş vakit namaz kılıyor, ilahiler söylüyor, çoğu Cuma geceleri okuduğu Kuran bütün evi inletiyordu. Sesi pek batıcı değildi bereket. Koyu sofı babanın kızıydı tam."

Akıllı Nahide, hayatlarının geri kalanı ile tam kararı Muhsin'in vermesini istiyordu. Nahide eğer uçağa binip giderse birliktelikleri bitecekti. Nahide biletlerin olduğu zarfı Muhsin'e vererek bu kararı hemen uygulamasını sağladı. "Burada anlaşmalar, sözleşmeler var Muhsinciğim. Paris bileti, Dalaman dönüş

bileti, hepsi içinde. Aşağı ineceğim şimdi. Düşün karar ver. Yırtarsan top çamın altında bekliyorum... Yırtmazsan lütfen gelme Muhsinciğim! Necibe'ye ver, getirsin.”

Kurnaz Nahide ailelerinin yanında Muhsin ile yanyana gelmek istiyor fakat çevresinden çekiniyordu. Muhsin ile denize gitmek için kurnazlık yaptı ve sevdiği erkekle başbaşa kalmayı başardı. “Kurnazlık edip plaj sordum. Burayı söyledi. Burcu da yok. Rahatsız eden olmaz dedim.”

Gerçekçi Nahide'nin gerçekçi karakteri Muhsin'in dikkatini çekiyor, kızıdan daha da etkileniyordu. “O incecik duygusal görünümünün içinde nasıl da gerçekçiydi bu kız!

Uyumlu Muhsin'in Reyhan ile ilişkisi uzun süre inişli ve çıkışlı bir şekilde devam etmişti. Reyhan zor, karmaşık karakterli bir kadındı, Muhsin o periyotta çok sevdi fakat yoruldu ancak, Nahide, erkeğe öncelik veren daha ataerkil, uyumlu bir karakterdi. Muhsin'e her ortamda alaka gösteriyor, O'nu onore ediyordu. Muhsin, Nahide'nin karakteri ile uysallaştı, mutluluğu buldu.